

Jaunāko klašu skolēnu ar disleksiju izlasītā teksta uztveršanas īpatnības

Sekmīga lasīšanas prasmju apguve nozīmē tehniski pareizas, raitas lasīšanas iemaņu veidošanu, kā arī lasīta teksta izpratni.

Lasīšanas procesa tehniskā puse un izpratne par to sastāda savstarpēji saistītu un savstarpēji ietekmējošu komponentu nesaraujamu veselumu (Р.И.Лалаева, Т.Г. Егоров u.c.).

Lasīšanas procesa mērķis – ir sarežģīta runas un domāšanas darbība, kuras procesā iesaistīti daudzi izziņas, emocionālie un runas faktori.

Specifisku lasīšanas traucējumu problēma ir ārkārtīgi aktuāla mūsdienu logopēdijas attīstības etapā. To nosaka paaugstinātās prasības lasītprasmju kvalitātei sākumskolā, bērnu skaita ar rakstu valodas traucējumiem palielināšanās, disleksijas simptomātikas un tās mehānismu sarežģītība.

Daudzās teorijās par disleksijas mehānismiem tiek akcentēta doma par disleksijas sakaru ar lasāmā teksta izpratnes traucējumu. Lasāmā izpratnes problēma galvenokārt saistīta ar nespēju izprast tekstu.

Pētījumā par lasīšanas procesa tehniskās un semantiskās puses traucējumiem jaunāko klašu skolēniem tika piedāvāti šādi uzdevumi: patstāvīgi izlasīt tekstu, atbildēt uz jautājumiem, izdomāt tekstam virsrakstu, sastādīt stāsta plānu, paskaidrot atsevišķu vārdu un vārdu savienojumu nozīmi, izprast zemtekstu.

Pēc veiktā pētījuma rezultātu analīzes tika konstatētas raksturīgākās pazīmes.

Lielākajai daļai bērnu ar disleksiju vieglāk saprotams un noformulētāks bija uzdevums, saistīts ar atbildēm uz jautājumiem par izlasīto tekstu. Vissarežģītākais uzdevums, kā bija konstatēts, bija uzdevums izdomāt tekstam virsrakstu: bieži bērni pieļāva virsraksta neatbilstību tekstam vai arī izdomātais nosaukums neprecīzi atspoguļoja teksta saturu.

Tādā veidā pētījuma rezultātu analīze liecina par to, ka bērniem ar disleksiju ir vērojama lasāmā procesa izpratnes nenoformēšanās teksta līmenī. Kā traucējums tas izpaužas cēloņu un seku un telpas un laika attiecību sakaru veidošanā, teksta satura izpratnē, izlasītā galvenās domas noteikšanā, teksta satura struktūras nodošanas neprecizitātē, noteiktu loģiski gramatisku konstrukciju lietošanas semantiskās kļūdās, vārdu un noteiktu gramatisku

formu izvēlē, kā arī dažos ar runu nesaistītu izziņas procesu traucējumos, kas tieši saistīti ar lasīšanas procesu un lasāmā izpratni.

Izmantotā literatūra

1.Егоров, Т.Г. (1953) Психология владения навыком чтения. Москва: 1953 в *Хрестоматии по логопедии*. Т.2/под ред. Л.С.Волковой и В.И.Селиверстова. Москва: Владос, 1997, 333-337 с.

2.Корнев, А.Н. (2003) Нарушения чтения и письма у детей. СПб.: Речь

3. Лалаева,Р.И.(1998) Нарушения чтения и пути их коррекции у младших школьников. СПб.: Союз

4. Лурия, А.Р. (2002) Письмо и речь. Нейролингвистические исследования. Москва: Akademia/

5. Нейропсихологическая диагностика, обследование письма и чтения младших школьников/ Под общ.ред.Т.А.Ахутиной, О.Б. Иншаковой. Москва: ТЦ Сфера, 2008

6.Алтухова,Т.А. Основные направления технологии формирования смыслового компонента чтения у учащихся младших классов / Т.А. Алтухова // Практическая психология и логопедия. – 2008. – № 6 (35). – С. 56–62.